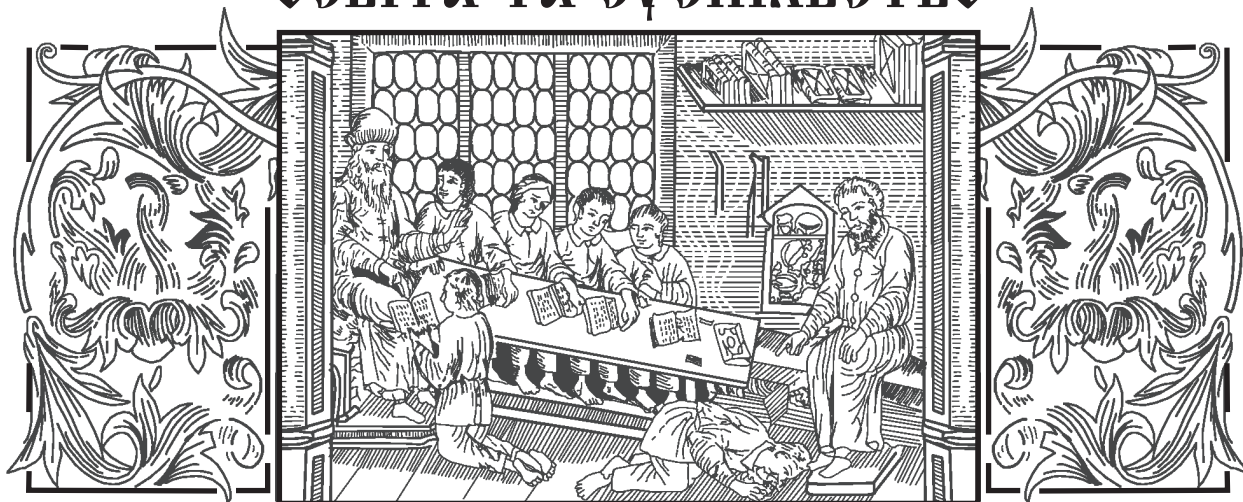

ОСВІТА ТА СУСПІЛЬСТВО

УДК 378.4 (477.54)

Харківському національному педагогічному університету імені Г.С. Сковороди — 215 років!

Іван Прокопенко,

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України, ректор,

Юрій Бойчук,

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Освіта — основоположна функція держави, а тому вчитель — одна з найблагородніших і найскладніших професій. Однак учитель — це не просто професія, це покликання. Навчання, освіта є найдавнішою традицією людства. Саме освіта формує вагомe місце особистості в житті суспільства, і її завданням є підготовка конкурентоспроможної молоді людини, що повністю відповідає професійним і суспільно-громадським вимогам життя, формує інтелектуальний та економічний потенціал нації, утверджує українську національну ідею.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди — найстаріший в Україні заклад вищої педагогічної освіти, який за 215 років свого існування накопичив багаті освітянські та культурні традиції, що дбайливо зберігаються і передаються від покоління до покоління. Здавна і дотепер основна діяльність університету спрямована на виконання почесної місії і головного призначення — здійснювати підготовку компетентного, творчого вчителя, непересічної особистості та виховувати молодь у кращих національних традиціях, даючи їй сучасні знання, готуючи до робо-

ти в цивілізованій, демократичній державі [1, 2, 7].

215 років інтелектуальних інвестицій в університет, які зробили кілька поколінь викладачів і студентів, окреслили його неповторний освітній і науковий профіль, заклали в його історичну ходу такі закони динамічного розвитку, як університетська автономія та не підвладні часу і простору академічні цінності. Ці 215 років інтелектуального неспокою, наукових пошуків і відкриттів, прагнень за допомогою освіти і науки зробити світ досконалим, гармонійним і справедливим стали серйозною заявою на яскраве майбутнє.

Гогодні Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди — осередок формування інтелектуальної еліти нації. Чимало випускників університету стали відомими вченими й педагогами, письменниками й митцями, видатними спортсменами, політичними і державними діячами. Вихованці нашого університету працюють у ближньому і далекому зарубіжжі, у кожному регіоні України, у кожній школі Харківщини.

Історія Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди нерозривно пов'язана з історією Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У зв'язку з відкриттям Харківського, Казанського та Петербурзького університетів було затверджено Положення від 24 січня 1803 року про те, що «кожен університет повинен мати учительський або педагогічний інститут» [3].

Статут Харківського університету, затверджений Указом імператора Олександра I у 1804 році, мав окремий розділ «Про педагогічний інститут», у якому визначалися мета, структура й організація роботи педагогічного інституту. Отже, історія виникнення Харківського національного педагогічного університету бере початок від 1804 року. Потреба створення вищого педагогічного закладу була зумовлена відданістю вчительських кадрів та й, власне, вітчизняних професорів і викладачів університету. Цей навчальний заклад, без

сумніву, виник не безпідставно. Тернистим, але славним виявився його шлях. Не вистачало документів, викладачі здебільшого були іноземцями, лекції та заняття проводили латиною, оскільки більшість не володіла навіть російською мовою. Призначення директором видатного німецького вченого професора Крістофа-Дітріха фон Роммеля мало надзвичайно важливе значення в розвитку інституту. Він не тільки склав перші навчальні документи — «План і правила педагогічного інституту» та «Дидактичні начала», а згодом досконало оволодів українською мовою. Професор Роммель власним коштом видав промови і філософські праці Цицерона, Салюстія, Корнелія для навчання студентів. Перший директор інституту був автором близько 40 наукових праць. К.-Д. Роммель уважав, що студент, оволодівши загальними знаннями в будь-якій науці, повинен зайнятися однією, тому що не кількістю, а якістю визначається справжня й досконала освіта. Таку думку професор прищепляв студентам [6].

Швидкий темп розвитку Харкова як культурного, промислового, освітнього та торгового центру потребував значної кількості вчителів. І тоді передові діячі культури міста порушили клопотання про відкриття в місті Інституту шляхетних дівчат. Завдяки натхненній громадській і просвітницькій діяльності послідовників Г. Сковороди, В. Каразіна, за ініціативи Г. Квітки-Основ'яненка та інших патріотів рідного краю спільними зусиллями у 1812 році в Харкові був відкритий Інститут шляхетних дівчат, який став органічним доповненням до педагогічного закладу. Педагогічний інститут та Інститут шляхетних дівчат до 1917 року існували паралельно, доки не були реорганізовані в єдиний педагогічний заклад, призначення якого залишалось незмінним — підготовка вчителя.

Поступово педагогічний інститут став осередком для розквіту багатьох яскравих талантів. У різні роки XIX ст. в інституті працювали видатні вчені й педагоги: доктор словесності, випускник Московського університету І. Срезневсь-

кий, який був фундатором перших газет та часописів у Харкові і в Україні; знаний математик Г. Осиповський — випускник першого випуску Петербурзької гімназії, учень М. Головіна, вихованця й однодумця М. Ломоносова. Він же був учителем і наставником відомого в майбутньому математика, академіка М. Остроградського; Г. Успенський — випускник Петербурзького Головного педагогічного інституту, талановитий лектор і вчений-історик; І. Тимковський — випускник Києво-Могилянської академії і Московського університету, який був безпосереднім наставником К. Ушинського.

Значного розвитку педагогічний інститут набув тоді, коли його очолював професор І. Кронберг, наукову й педагогічну діяльність якого високо цінував В. Белінський. І. Кронберг здобув освіту в педагогічному інституті м. Гама (Німеччина), де був учнем відомого педагога А. Німеєра.

Успішно продовжував справу І. Кронберга випускник Головного педагогічного інституту М. Лавровський, член-кореспондент Російської академії наук, який пізніше обіймав посади директора Ніжинського історико-філологічного факультету та ректора Варшавського університету.

За ініціативою М. Лавровського у 1852 році в Харківському педагогічному інституті була створена кафедра педагогіки, у 1861 — проведено вперше в Росії Педагогічний з'їзд, а у 1890 р. засноване (теж уперше в Україні) Харківське педагогічне товариство, відтворення діяльності якого — священний обов'язок сучасного покоління вчителів та вчених-педагогів. Отже, Харківський педагогічний інститут продовжував підготовку кваліфікованих учителів для шкіл усіх типів на території Харківської губернії, яка на той час охоплювала значну частину нинішніх Полтавської, Сумської та Луганської областей. Як засвідчують факти, тоді тільки початкових шкіл (одно-класних — три роки навчання та двокласних — п'ять років) в області було 2085 з контингентом 180650 учнів.

У перші роки радянської влади були спроби відцуратися від своєї історії, представити дожовтневий педагогічний досвід як буржуазний, неприйнятний в умовах соціалістичного суспільства. Проте становлення нової вищої педагогічної школи відбувалося саме на здобутках попередників. На вищих педагогічних курсах імені Г.С. Сковороди (таку назву мав інститут після 1919 року) працювали ті ж самі дореволюційні вчені. Під тиском вульгаризаторських настанов ідеологів Комуністичної партії освіта потерпала від різних експериментів.

У травні 1921 року було створено Харківський інститут народної освіти (ХІНО) у складі трьох факультетів — соціального виховання, техніко-педагогічного та політико-освітнього. Основу педагогічного колективу цього закладу вищої освіти склали кращі наукові сили України, які сформували наукові школи, традиції яких продовжуються в університеті дотепер. Цей період був позначений конкуренцією в системі народної освіти, хворобливими пошуками «нових» форм і методів навчання, що ускладнювалося періодичними політичними кампаніями репресивного характеру. Знадобилося ціле десятиліття, щоб влада переконалася в непродуктивності проведених реформ та необхідності повернення до класичних, випробуваних часом форм організації педагогічної освіти.

У березні 1932 року Рада народних комісарів УРСР ухвалила постанову про реформування вищої школи, за якою наш заклад вищої освіти отримав назву «Харківський державний педагогічний інститут». На той час обов'язки його директора виконував П. Подольський, а з 1935 р. — Л. Смирнова. Він став правофланговим закладом вищої педагогічної освіти. Серед 115 викладачів було 2 академіки, 19 професорів, докторів наук, 31 кандидат наук, доцент. В аудиторіях інституту працювали відомі вчені й педагоги, а саме: Я. Шаліт, О. Рум'янцев, М. Коломацький, О. Леонтєв, О. Запорожець, П. Зінченко, М. Григор'єв, С. Литвинов, О. Дзевєрін.

Архівні дані засвідчують, що у 1939-1940 навчальному році на 6 факультетах інституту навчалось майже 8 тисяч студентів.

Одним із провідних наукових центрів інституту був філологічний факультет, на якому працювали вчені-мовознавці, академіки Л. Булаховський та О. Білецький, котрі створили унікальні наукові школи і виховали нове покоління науковців-філологів. Історичну науку представляв знаний учений, професор А. Іванівський, який у 1945 році очолив інститут. Тривалий час в інституті працював академік Д. Багалій.

Друга світова війна призвела до страшних втрат серед кадрового потенціалу — сотні викладачів і фактично всі випускники 1941 року поповнили харківські студентські батальйони та пішли добровольцями на фронт. Це героїчна сторінка в історії інституту. На жаль, більшість із них загинули. Було зруйновано навчальні корпуси, лабораторії, бібліотеку, гуртожитки.

Невдовзі після визволення Харкова у 1943 році інститут відновив свою роботу. Відкрили двері аудиторій фізико-математичний, історико-філологічний та природничий факультети. До навчання в інститут поверталися студенти, які перервали навчання у зв'язку з війною, приїжджали із сіл дівчата з довоєнними заліковими книжками, приходили зі шпиталів поранені воїни. 1945 року на клопотання професорсько-викладацького колективу інституту йому було присвоєно, а фактично повернено ім'я визначного українського педагога і філософа-просвітителя Г. Сковороди. Інститут зберіг свої традиції — у складний для України час формував національну гідність і свідомість, повагу до історичного минулого, а також дбайливе ставлення до цінностей, які нація сформувала в процесі розвитку.

Зміни в назві, а іноді і структурі залишали незмінним основний напрям діяльності інституту, спрямований на підготовку кваліфікованих учителів для закладів освіти. Новий етап у розвитку інституту розпочався у 90-ті роки ХХ століття, коли Україна набула самостійності і ста-

ла суверенною державою. Збагатилася навчально-матеріальна база, якісно — на краще — змінився професорсько-викладацький склад, розширилася спеціалізація, стали активно впроваджуватися в освітній процес нові технології, зокрема інформаційно-комунікаційні, зміцнювалися міжнародні зв'язки.

20 квітня 1994 року згідно з постановою Кабінету Міністрів України інститут отримав статус університету, що засвідчило державне визнання його успішної роботи в галузі підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів.

Указом Президента України від 21 серпня 2004 року Харківському державному педагогічному університету імені Г.С. Сковороди було надано статус національного.

ХНПУ імені Г.С. Сковороди — креативний заклад вищої освіти європейського типу, флагманом у сфері підготовки вчителів для шкіл різного типу, працівників системи освіти та викладачів закладів середньої спеціальної та вищої освіти не лише в Україні, але й далеко за її межами.

За 215-літню історію свого існування ХНПУ імені Г.С. Сковороди підготував понад 220 тисяч фахівців, 130 тисяч з яких оволоділи професією вже за роки незалежності України. Університет може пишатися своїми випускниками, адже їхній професіоналізм, наполегливість і відданість своїй справі завжди задовольняли потреби та вимоги часу. Серед випускників університету — 8 Героїв Радянського Союзу, 6 Героїв Соціалістичної праці, 2 Герої України, а також — академіки, члени-кореспонденти, заслужені діячі науки і техніки, олімпійські чемпіони, заслужені майстри спорту та майстри спорту міжнародного класу, заслужені тренери, 300 народних і заслужених учителів, заслужені працівники народної освіти України, 4 Почесні громадянина Харкова і Харківської області.

У ХНПУ імені Г.С. Сковороди, який належить до закладів вищої освіти IV рівня акредитації, створено всі необхідні умови для якісної підготовки фахівців за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями — ба-

калавр, магістр, доктор філософії і доктор наук, а також перепідготовки (зокрема, здобуття другої вищої освіти) і підвищення кваліфікації педагогічних працівників з акредитованих спеціальностей (освітніх програм).

Університет має потужну матеріально-технічну базу, що дозволяє забезпечити освітній процес відповідно до сучасних стандартів і запитів ринку праці. У розпорядженні студентів 7 навчальних корпусів, сучасні лекційні аудиторії, комп'ютерні класи та лінгафонні кабінети, ботанічний сад, оранжерея, музей анатомії, ботанічний музей, гербарій, зоологічний музей ім. О.П. Крапивного, музей іграшки, навчально-спортивний табір «Гайдари».

ХНПУ імені Г.С. Сковороди — унікальний багатогалузевий навчально-науковий комплекс. Підготовку фахівців за навчальними програмами бакалавра і магістра здійснюють 13 факультетів, 56 кафедр, де студенти навчаються майже за 80 освітніми програмами. Для студентів пропонується понад 120 блоків дисциплін вільного вибору, що дозволяє поглибити фахові знання з освітніх програм та оволодіти додатковими компетенціями.

Освітній процес у ХНПУ імені Г.С. Сковороди — це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти й науки, що здійснюється через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження й використання знань, умінь та інших компетентностей та формування гармонійно розвиненої особистості майбутніх учителів.

Підвищення якості й ефективності освіти, розробка програм подвійних дипломів з іноземними партнерами, поєднання науково-дослідної і навчальної роботи на всіх рівнях підготовки — основні пріоритети діяльності університету, які забезпечують його авторитет і визнання вже зараз та примножуватимуть престиж в майбутньому.

Професорсько-викладацький склад університету досить потужний: понад

500 чоловік, з них 83 % мають наукові ступені та вчені звання. В університеті працюють 115 докторів наук, професорів. Серед викладачів університету — академіки, члени-кореспонденти, заслужені діячі науки і техніки України, заслужені працівники народної освіти України, лауреати численних премій. Викладачі відзначені нагородами МОН України: медаллю «А.С. Макаренко» та нагрудними знаками: «Василь Сухомлинський», «Софія Русова», «Відмінник освіти», «За наукові досягнення»; медалями НАПН України: «Ушинський К. Д.», «Григорій Сковорода», «Володимир Мономах», Почесними грамотами Верховної ради і Кабінету Міністрів України.

Викладачі університету постійно працюють над удосконаленням свого наукового та фахового рівнів, підвищенням професійної майстерності, розробкою авторських програм і спецкурсів, утілюючи в практику кращий передовий досвід, сучасні наукові педагогічні досягнення. Студенти захоплюються цілеспрямованістю та самовідданістю своїй справі висококваліфікованих викладачів університету.

В університеті успішно працює аспірантура та докторантура з 10 спеціальностей за новими шифрами, функціонує 6 спеціалізованих учених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій. Результати своїх наукових досліджень науковці університету мають можливість друкувати у 16 фахових наукових журналах із педагогічних, психологічних, філософських, філологічних, юридичних, біологічних, історичних та економічних наук. Зокрема, усі наукові журнали зареєстровані в міжнародних каталогах періодичних видань і базах даних, зокрема, Index Copernicus; ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences); Ulrichsweb Global Serials Directory; OCLC WorldCat; Open Academic Journals Index (OAJI); Research Bible; BASE (Bielefeld Academic search Engine); Google Scholar (Гугл Академія); PBN (Polska Bibliografia Naukowa). Два

наукових журнали з фізичного виховання і спорту входять до найбільш престижних міжнародних наукометричних баз Web of Science Core Collection [Emerging Sources Citation Index (ESCI)] і DOAJ (Directory of Open Access Journals).

Для організації дослідницької інфраструктури в університеті створено і плідно працюють такі структурні підрозділи: наукова частина, 11 науково-дослідних, 1 навчально-наукова і 7 науково-методичних лабораторій, рада молодих учених, студентське наукове товариство.

За роки існування університету в ньому склалися й успішно працюють 11 напрямів наукових шкіл: педагогічна, психологічна, економічна, історична, мистецька, хіміко-біологічна, фізико-математична, філологічна, філософська та наукова школа з фізичного виховання і спорту. Очолюють ці наукові школи видатні, всесвітньо відомі вчені. Їх історія не була простою, залежала і від особистої долі фундатора, і від плідності його наукових ідей, і від особливостей розвитку нашої держави. Проте ця історія є справжнім літописом становлення й розвитку української науки, яка потерпала від революцій і воєн, надмірного тиску внаслідок хибних уявлень про зміст наукової діяльності, але розвивалася стрімко та динамічно, набувала фундаментальності [4, 5].

Представники наукових шкіл університету своїми науковими здобутками примножують давні академічні традиції та увиразнюють новий профіль університету в ХХІ столітті. Прізвиська десятків відомих учених яскравою сторінкою вписані в історію української і світової науки.

У наукових школах університету продовжується продукування нових знань, зберігається спадкоємність наукових і суспільних традицій між різними генераціями дослідників та генетичний зв'язок між творчою спадщиною попередників і пошуками сучасників.

Центр інноваційної діяльності і трансферу технологій проводить роботу щодо пошуку можливої участі в грантах, бізнес-інкубаторах, акселераторах та інших

формах інноваційної діяльності, що фінансуються державою й міжнародними фондами; з індексації наукових видань в міжнародних наукометричних базах. Співробітники центру надають консультації та адресну допомогу викладачам: пошук видань за тематикою в наукометричних базах, створення наукових профілів і реєстрація спеціальних ідентифікаторів, перевірка вже опублікованих статей на приналежність до наукометричних баз тощо.

Наукова бібліотека університету є сучасним інформаційно-культурним центром і важливим складником освітнього процесу в університеті. Вона має розвинену інфраструктуру — читальні зали, абонементи. Нинішній бібліотечний фонд налічує майже 1 млн примірників навчально-методичної та наукової літератури.

У межах університету як окремі структури діють: Інститут підвищення кваліфікації педагогічних працівників і менеджменту освіти, Інститут інформатизації освіти, Навчально-науковий інститут Григорія Сковороди.

В Інституті підвищення кваліфікації педагогічних працівників і менеджменту освіти керівники закладів дошкільної, загальної середньої, спеціальної та позашкільної освіти, вчителі-предметники, вихователі, психологи, асистенти вчителів з питань інклюзивного навчання, тренери з фізичної культури, викладачі вишів I–II рівнів акредитації проходять курсову перепідготовку за всіма ліцензованими й акредитованими в університеті спеціальностями й освітніми програмами.

Інститут інформатизації освіти забезпечує потреби студентів у дистанційній формі навчання. Портал дистанційної освіти ефективно наповнюється курсами, проводиться активна робота щодо розробки навчальних віртуальних лабораторій із природничих дисциплін.

В університеті ефективно працює Науково-методичний тренінговий центр соціального і професійного розвитку людини, який займається напрямками професійного

зростання та особистісного розвитку людини через реалізацію всевітньо визнаної концепції освіти та розвитку особистості «life-long learning» шляхом ініціації, розробки, організації та проведення актуальних курсів, конференцій, програм, тренінгів, семінарів, круглих столів тощо, в яких є потреба та попит на інформаційному ринку, допомагають набути сучасних компетенцій, доповнюючи традиційну академічну освіту.

Університет має власний музей історії, газету «Учитель», психологічну службу, реабілітаційний центр.

Для забезпечення психолого-педагогічного і корекційно-реабілітаційного супроводу студентів з особливими освітніми потребами в університеті створено навчально-методичний інклюзивний центр, здійснюються заходи щодо комфортного перебування таких студентів в освітньому середовищі університету та здобуття якісної освіти.

Одним із пріоритетів молодіжної політики в діяльності університету є підтримка творчих ініціатив молоді, організація її змістового дозвілля.

В університеті існує понад 70 творчих колективів, серед яких інструментальні, вокально-хорові, хореографічні, оркестри та ансамблі. Сім колективів мають звання «Народний колектив України». Вони уможливають виявити творчий потенціал та реалізувати амбітні проекти студентів. Традиційно щорічно проводиться понад 100 загальноуніверситетських заходів, спрямованих на всебічне виховання майбутніх учителів.

Головна мета виховної роботи зі студентами — це виховання духовно багатой, розвиненої особистості, справжнього патріота, громадянина України.

Виховна робота в університеті здійснюється через заступників деканів із виховної роботи, кураторів академічних груп, культурно-мистецький центр, художню раду, команду КВК, професійні, дебатні та дискусійні клуби.

Колектив університету завжди здійснював і продовжує потужну роботу з національно-патріотичного виховання

майбутніх учителів. Ще 1918 року в ньому були започатковані кафедри історії України (проф. Д. Багалій) та історії української літератури (проф. М. Сумцов). Зі здобуттям Україною незалежності в нашому університеті вперше в країні в окремий підрозділ був виділений український мовно-літературний факультет ім. Г.Ф. Квітки-Основ'яненка. У 2012 році засновано перший в Україні Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди. Завданням центру є втілення в життя найкращих надбань українського народу серед учнівської та студентської молоді на засадах козацьких звичаїв і традицій за такими напрямками: національно-патріотичним, науково-пошуковим, культурно-просвітницьким, волонтерським, краєзнавчо-туристичним, спортивним.

Університет має прекрасну традицію — 14 жовтня в День українського козацтва всіх першокурсників висвячувати в козаки.

Важливою складовою професійної підготовки майбутнього вчителя є волонтерська робота. Вона спрямована на виявлення лідерів серед студентської молоді, формування й виховання в них соціальної активності та професійної відповідальності завдяки залученню їх до соціально значущої діяльності.

Основними напрямками волонтерського руху в університеті є: педагогічний (проекти надання педагогічної допомоги дітям-сиротам та дітям з особливими потребами); психологічний (проекти психологічної допомоги молоді); правовий (проекти надання юридичної допомоги); природоохоронний (проекти практичної природоохоронної діяльності); валеологічний (проекти, спрямовані на формування здорового способу життя); благодійний (проекти допомоги соціально уразливим категоріям населення); патріотичний (проекти роботи з ветеранами війни, історико-краєзнавча робота, проекти вивчення історії рідного краю, міста, університету).

Студентське самоврядування в університеті здійснюється з 1996 року через сту-

дентські ради, старост академічних груп, студентські ради гуртожитків, студентські ради факультетів, студентські спілки. Усі ці форми об'єднує Спілка студентів і молоді. Щорічно в листопаді проводиться тиждень студентського самоврядування, присвячений Міжнародному Дню студента. Упродовж десяти років у межах роботи Школи лідера діє виїзний табір студентського активу «Сковородинівська родина лідерів», який в останні роки набув всеукраїнського масштабу і до нього приїздять студенти з інших вишів. Через спадкоємність поколінь найбільш успішними заходами стали «Дебют першокурсників», «Тиждень закоханих», «Місіс та Містер університету», «Студент року», «Студентська весна», «Великодні дзвони», «Здоров'я молоді — здоров'я нації», екологічні акції «Посади дерево» та інші. Спілка студентів представляє університет на регіональних, всеукраїнських та міжнародних форумах із проблем студентського самоврядування.

Девіз студентів-сковородинівців: «Мій університет — моя гордість».

Університет має славні спортивні традиції та досягнення. В університеті свій спортивний шлях розпочали видатні олімпійські чемпіони: спортивна гімнастка М. Гороховська (1952); волейболісти Ю. Поярков (1964, 1968), Ю. Венгерівський (1964) В. Матушевас (1968); веслувальник Є. Куришко (1972); важкоатлет Л. Жаботинський (1964, 1968), призер і учасники Олімпійських ігор: А. Новиков, В. Долгов, М. Тишко, О. Горбачук, Д. Карюченко, М. Хворост, О. Гвоздик, К. Садурська, О. Чебану та інші.

При університеті створено спортивний клуб та олімпійська спілка, які опікуються проведенням масових фізкультурно-спортивних заходів і підтримкою спортсменів високого рівня. Щорічно в університеті проводиться спартакіада з 15 видів спорту (художня та спортивна гімнастика, аеробіка, черлідінг, легка атлетика, лижний спорт, плавання, боротьба, волейбол тощо), де беруть участь більше 2500 студентів. Участь в спартакіаді дозволяє не

лише професійним спортсменам, і звичайним студентам — майбутнім учителям фізичної культури — підвищувати свою спортивну майстерність та вдосконалювати рівень фізичної підготовки. Уже понад 20 років існує волейбольний клуб «ХНПУ-Харків'янка», учасниці якого змагаються у вищій лізі України.

В університеті традиційно проводяться меморіальні турніри з армрестлінгу пам'яті В. Гузиніна, художньої гімнастики ім. М. Тайполе, волейбольний турнір пам'яті В. Титаря, турнір з фехтування пам'яті Л. Авербаха.

Університет має розгалужену спортивну інфраструктуру для проведення навчально-тренувальних занять та змагань: навчально-спортивний комплекс ім. Ю.М. Пояркова (ігрова, гімнастична зали, зала для занять фітнесом, аеробікою та ін.), 12 площинних споруд (зокрема корти для занять тенісом і пляжним волейболом, 2 футбольні поля), лижну базу зі стадіоном, 6 залів для занять спортом.

Гордістю університету є Зала Олімпійської слави. Її експозиції дають можливість студентам пізнавати власну спортивну історію та знати студентів університету, які досягли вершин у спорті.

Освіта і наука є ключовим фактором подальшої європейської інтеграції України. ХНПУ імені Г.С. Сковороди співпрацює із закладами вищої освіти, науковими установами та культурологічними організаціями не лише в Україні, а й поза її межами, зокрема у Великій Британії, США, Франції, Німеччині, Іспанії, Італії, Австрії, Польщі, Угорщині, Ізраїлі, Японії, Китаї, Ірані, Туреччині, Йорданії, Албанії (участь у спільних міжнародних проєктах, семінарах, конференціях, симпозіумах, стажування викладачів і студентів, отримання міжнародних грантів).

Університет успішно виконує проєкти щодо відкриття своїх філій у провінціях Китайської Народної Республіки. Регіонального значення набула освітньо-просвітницька діяльність культурних центрів університету: ізраїльського; іранського; турецького; китайського; японської куль-

тури і освіти; польської мови, культури і освіти; українського культурного центру. Вона дозволяє залучати до культур країн-партнерів школярів, студентів, викладачів і сприяє зміцненню дружби між народами.

Згідно з міжнародними угодами в університеті навчаються представники 19 країн світу. Підготовка фахівців для далекого зарубіжжя є вагомим чинником впливу на міжнародний імідж нашої країни.

Підвищення якості й ефективності освіти, розробка програм подвійних дипломів з іноземними партнерами, поєднання наукових досліджень з освітнім процесом на всіх рівнях підготовки, розвиток наукових шкіл, співпраця з вітчизняними і світовими науково-освітніми центрами та фондами, формування інноваційної інфраструктури та комерціалізація результатів наукових досліджень є основними пріоритетами діяльності університету, які забезпечують його авторитет і динамічний розвиток у статусі класичного центру підготовки вчителів в Україні.

За рівнем організації навчальної, наукової й виховної роботи університет є провідним серед педагогічних університетів України. Про визнання високих досягнень нашого закладу на освітянській ниві свідчать отримані відзнаки: Грамота Президії Верховної Ради УРСР (1969), Срібна медаль ВДНГ у Москві (1989), золоті і срібні медалі на виставках «Сучасна освіта України».

Нині, у рік свого 215-ліття, сповнений почуття відповідальності та гордості за свій навчальний заклад, колектив Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди впевнено крокує далі, зберігаючи і примножуючи кращі традиції освітянства, приділяючи значну увагу модернізації освітнього процесу, впровадженню інноваційних педагогічних технологій, здійснюючи історичну місію — підготовку висококваліфікованих, інтелігентних учителів — справжніх патріотів України, проповідників національних інтересів, носіїв загальнолюдських цінностей, які слугуватимуть

високим гуманістичним ідеалам сучасного демократичного суспільства єдиної незалежної України!

Висловлюємо глибоку вдячність студентам, викладачам, співробітникам, випускникам і всім прихильникам нашого університету за Вашу працю задля його розвитку і гідного продовження славних академічних традицій. Бажаємо всім з таким самим творчим натхненням і наснагою продовжувати славу нашого університету на благо України, виконувати свою високу місію з честю і гідністю, з повагою до минулого та вірою в майбутнє!

Література

1. *Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку*. Харківська область / Редація вид.: В.Г. Кремень (гол.) [та ін.]; редкол. тому : І.Ф. Прокопенко (гол.) [та ін.]. Київ : Знання України, 2009. 431 с.
2. *Енциклопедія педагогічної освіти України*. Київ : Ін-т біографічних досліджень, 2010. С. 98–101.
3. *На скрижальях історії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*; заг. ред. професора Л.Д. Зеленської і професора С.Т. Золотухіної. Харків : ФОП Бровін О.В., 2016. 114 с.
4. *Наукові школи Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди: колективна монографія*; за заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. 324 с.
5. *Професори Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*; гол. ред. М. Белєвцов. Харків : Вид. дім «Відомі імена», 2006. 120 с.
6. *Роммель К.-Д.* Спогади про моє життя та мій час. Серія: Україна в записах мандрівників і мемуарах / упоряд. В. Кравченко. Харків : Майдан, 2001. 236 с.
7. *Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди*; за заг. ред. академіка АПН України І.Ф. Прокопенка. Харків : ОВС, 2001. 176 с.

20.10.2019